

LBRIS

Anton Pann

We know
books

CULEGERE DE PROVERBURI SAU POVESTEA VORBII

LITERA
București

CULEGERE DE PROVERBURI
SAU
POVESTEA VORBII

Despre cusururi sau urâciuni.....	9
Povestea vorbii.....	11
Povestea vorbii.....	12
Despre pedanți sau copilăroși	14
Povestea vorbii.....	15
Despre vorbire	18
Povestea ăluia	19
Despre vorbire iarăși	28
Povestea vorbii.....	28
Povestea vorbii.....	31
Despre minciuni și flecării.....	34
Povestea vorbii	35
Povestea vorbii.....	35
Despre minciuni iarăși.....	52
Povestea vorbii	52
Despre naravuri rele	58
Povestea vorbii	59
Despre năravuri rele iarăși.....	65
Povestea vorbii.....	66
Despre prostie.....	68
Povestea vorbii	70
Despre prostie iarăși.....	73
Povestea vorbii	74
Despre nerozie.....	76
Povestea vorbii.....	76
Iarăși despre nerozie	80
Povestea vorbii	81
Despre nerozie iarăși	83
Povestea vorbii	84
Despre nerozie iarăși	86
Povestea vorbii	86
Despre nevoiaș	88
Povestea vorbii	89

Despre leneși.....	91
Povestea vorbii	92
Despre beție	94
Povestea vorbii	96
Despre beție iarăși.....	98
Povestea vorbii	98
Povestea vorbii	100
Despre mâncare.....	110
Povestea vorbii	111
Despre sărăcie	112
Povestea vorbii	99
Despre nenorocire	121
Povestea cântecului.....	123
Despre lucrare.....	124
Povestea vorbii	126
Povestea vorbii	129
Despre săracul mândru	133
Povestea vorbii	135
Despre învățătură.....	140
Povestea vorbii	141
Despre învățătură.....	145
Povestea vorbii	146
Despre învățătură iarăși.....	154
Povestea vorbii	155
Despre virtute (faptă bună)	158
Povestea vorbii	160
Despre vițiuni sau fapte rele și hoții.....	164
Povestea vorbii	168
Despre stăpân și supus la negoț.....	169
Povestea vorbii	170
Despre stăpân și slugă iarăși.....	174
Povestea vorbii	174
Despre slugă și stăpân iarăși.....	180
Povestea vorbii	180
Despre negoț.....	184
Povestea vorbii	185
Povestea vorbii	186
Despre negoț și tovaroșie	189
Povestea vorbii	190
Povestea vorbii	195

Despre negoț iarăși	199
Povestea vorbii	202
Despre amor sau dragoste și ură	205
Povestea vorbii	206
Despre amor și ură iarăși	207
Povestea vorbii	208
Povestea vorbii	214
Despre căsătorie - muma și fata	216
Despre căsătorie iarăși - tatăl și fiul	219
Povestea ăluia	221
Povestea ăluia	223
Povestea vorbii	226
Povestea vorbii	231
Povestea vorbii	235
Povestea ăluia	238
Povestea vorbii	245
Povestea vorbii	247
Povestea ăluia	251
Povestea ăluia	255
Povestea ăluia	258
Despre neunire și neînțelegere	265
Povestea cântecului	268
Proverburile turcești cu românește	271
Despre vizite sau cercetări	273
Povestea vorbii	273
Povestea vorbii	275
Despre conversații sau petreceri și glume	277
Povestea vorbii	279
Despre iuțeală, mânie și posăcie	284
Povestea vorbii	285
Despre iuțeală și mânie iarăși	286
Povestea vorbii	287
Povestea vorbii	289
Despre amicie sau prietenie	290
Povestea vorbii	291
Despre pizmă, vrăjmășie și ură	292
Despre ceartă și neînvoire	294
Povestea vorbii	296
Povestea vorbii	297
Despre pricini de judecări	298

Povestea ăluia	299
Povestea vorbii	301
Povestea vorbii	303
Despre rușinare și nerușinare	305
Despre obraznicie și calicie	307
Povestea vorbii	307
Despre frică și vitejie	311
Povestea vorbii	313
Despre viclenie	321
Povestea vorbii	322
Despre ipocrisie sau fățarnicie	323
Povestea vorbii	324
Despre lăcomie și neconomie	328
Despre economie	330
Povestea vorbii	332
Povestea împăratului	334
Despre cumplitate sau zgârcenie	336
Povestea vorbii	337
Povestea vorbii	340
Despre cumplitate iarăși	349
Povestea vorbii	349
Povestea vorbii	351
Despre lăcomie iarăși și nemulțumire	356
Povestea vorbii	357
Povestea vorbii	358
Despre laude	361
Povestea vorbii	362
Despre împrumutare și plată	366
Povestea vorbii	368
Despre cei ce plâng de copii	369
Povestea vorbii	369
Despre făgăduieli și daruri	374
Povestea vorbii	375
Despre sănătate și boale	392
Povestea vorbii	396
Despre timp și vârstă	404
Povestea vorbii	404
Povestea cântecului	407
Despre timp și vârstă iarăși	409
Povestea vorbii	411

DESPRE CUSURURI SAU URÂCIUNI

*Aideți să vorbim degeabă,
Că tot n-avem nicio treabă.*

Fiindcă

*Gura nu cere chirie,
Poate vorbi orce fie.*

*De multe ori însă
Vorba, din vorbă în vorbă
Au ajuns și la cociorbă (vătrai de lemn)*

*Ș-atunci vine proverbul:
Vorba pe unde a ieșit
Mai bine să fi tușit.*

De aceea

*Când vei să vorbești, la gură
Să aibi lacăt și măsură.*

Adică:

*Vezi bârna din ochiul tău
Și nu vorbi p-alt de rău.*

Spre pildă:

*Când vei vorbi de mucos,
Nici tu să fii urduros.*

*Că nu e mai urât când cineva
Face pe frumos că e ponevos
Și pe cel urât că e aurit.*

Altul iar

*Trânțește cuvântul tronc,
Ca cloșca când face clonc.*

*Și se pomenește vorbind:
Frumoasă nor dobândiși,
Dar se uită cam piaziș.*

Și că

*După ce e neagră, o cheamă și Neagă;
După ce e mută, apoi e și slută.*

Sau

*Urât meșter a croit-o,
Rău ciocan a ciocănit-o.*

Sau

*Bun ciocan te-a ciocănit,
Că frumos te-a potrivit.*

Și

*Urât tată a avut,
Să-i semene l-a făcut.*

Sau

*Fă-mă, tată, ca să-ți seamăn
Ca frate cu frate geamăn.*

Dar însă

*A semănat crastaveți
Și au răsărit scăieți.*

Sau că

*Tata avea armăsar,
Dar el a ieșit măgar.*

Și așa,

*Cu vorbe îmbolditoare
Îl atinge unde-l doare.*

*De aceea niciodată
Chelului despre chilie
Să nu-i spui vro istorie.*

Și

*Cu pleșuvul când vorbești
Tigvă să nu pomenеști*

Și nici

*Să nu râzi de măgar cumva,
Că poate îl încaleci cândva.*

Totdauna

*Gura care e-mpuțită
Altui e nesuferită,
Că dacă*

Mie-mi miroasă a floare,

Dar altuia a putoare.

Și în scurt,

Noi râdem de unul-doi

Și patruzeci râd de noi.

Pentru că

Nu este răsur să n-aibă cusur.

POVESTEA VORBII

Primăvară, ntâia oară roazele când înfloresc,
C-un fir merse la-mpăratul grădinaru-mpărătesc,
Care cu plăcere multă-n mâna sa cum l-a luat,
Totodată fără veste la un deget l-a-nțepat
Și întâia sa plăcere ce asupra-i o avea
I s-a-ntors în supărare, cu acel gust n-o privea;
Cum și către grădinarul zise: – Iacă un cusur
Care n-ar fi cuviință ca să-l aibă un răsur;
Tu cam te pricepi la multe meserii grădinărești,
Ș-asta roză ghimpi să n-aibă n-ai putea s-o altuiești?
– Ba să poate, împărate, – grădinarul a răspuns –
Și grădinăria are câte un secret ascuns.
– Nu știu, – împăratul zise – asta este treaba ta,
Fă-l ca să-i lipsească ghimpii și un dar vei capăta.

Grădinarul dar să duse, puse-ndată, altui,
Să se prinză și să crească îndestul se nevoi;
În sfârșit el cu secretu-i a văzut c-a izbutit
Și mergând la împăratul duse un fir înflorit;
Care-n mâna sa luându-l, foarte bine i-a părut
C-a putut să-l altuiască după cum a fost cerut,
Dar la nas când îl duse, zise către grădinar:
– Ce fel? Acum văz că n-are cel mai mic miros măcar!
Grădinarul îi răspunse: – Împărate, să trăiești,
Orice lucru firea-și schimbă când vei sta să-l altuiești
Și nimic iar nu se poate ca să n-aibă vrun cusur,
Arburi, plante, flori și oameni, astfel și acest răsur,

Care or ca-ntâi să-nghimpe și să fie cu miros,
Ori nici un miros să n-aibă și să fie neghimpos.
Fiecare poartă câte un răvaș în spate.
Pe al altuia îl vede și pe al său nu-l vede.
Fiecare să țină mai cuminte decât altul.
Fiecăruia i se pare că copilul său e mai frumos,
d-ar fi cât de urâcios.

Și

Ce e frumos poartă și ponos.
Fiecare trage spuză pe turta lui.
Lesne a judeca pe altul.

Că

Nu te pricepi să împarți un pai la doi boi.

Și că

Cu ce dascăl lăcuiește
Așa carte-alcătuiește.

Așa e lumea asta:

Râde om de om și dracu de toți.
Dracu râde de porumbe negre și pe sine nu se vede.
Gura lumii numai pământul o astupă.
Fiecare să leagă unde îl doare.

POVESTEA VORBII

Spun c-a fost odată un crai oarecare
Ce avea din fire un nas foarte mare;
El își vedea bine cusurul ce-l are,
Dar tot gândea cum că poate i să pare.
Supușii și alții, carii întrebaser,
Că îi șade bine îl încredințaser.
Căci cine-ndrăznește la unul mai mare
Să-i spuie de față cusurul ce-l are?
Tot pe acea vreme ș-în acea cetate
Era ș-o cocoană gheboasă în spate,
Ce o amăgise lingăii să crează

Că ea e în lume cea dintâie rază,
Cu poezii, versuri o încorunase
Ș-a se ținea zână o înfumurase.
Aceasta se duse la craiul odată,
Cu alt oarecine având judecată,
Și văzând că craiul hatâr ei nu-i face
Să vorbească-n parte-i după cum îi place,
Prerumpând cuvântul, zise cu mirare:
– Va-a-ai de mine, ce nas ai mare!
Pe craiul cu astă vorbă îl împunse,
Dar deocamdată nimic nu răspunse.
Ea însă părându-i că nu auzise
Între alte vorbe iară îi mai zise.
Craiul și aceasta o-nghiți cu noduri,
Ea nu-nceta însă de a-i da iar bolduri
Și mai zise iarăși: – Ce ciudat îmi pare!
N-am mai văzut încă astfel de nas mare!
Se înăspri craiul și zise: – Coccoană!
Știi că ești cu totul ciudată persoană!
Ce îmi tot spui mie că-mi e nasul mare
Și nu-ți vezi cocoașa ce-o porți în spinare?
Cusurul cel mare nu ți-l simți din spate
Și judeci p-al altui, el ți-e greutate.
Plecând ea să meargă și ieșind în tindă,
Zise craiul iară, privind în oglindă:
„Nu a fost minciună ce a zis neștine
Că greu se cunoaște cineva pe sine!”

DESPRE PEDANȚI¹ SAU COPILĂROȘI

*Pomul se cunoaște din roadă
Și omul din mintea neroadă.*

Că el

*Nici în cap ce nu-ți pocnește
A vorbi se pomenește*

Și trânteste vorba,

*Hodorog-tronc! Ca o roată
De la o moară stricată.*

Și

*Tot înșiră la gogoși,
Spuind despre moși păroși.*

Și

*Vorbește neisprăvite,
La-nșiră-te, mărgărite.*

Adică:

*Să ni se arate va
Că ar fi știind ceva.*

Dar se cunoaște

*Omul prost din vorbuliță
Și nuca din ușurință.*

Pentru că

*Judecata-i e oloagă,
Că-i lipsește-n cap o doagă.*

Om în trup destul de mare

Și minte de copil are.

Știe vorbe să îndruge

Parcă tot la țiță suge.

Știe ca calul prost

Să ia hamul de rost.

¹ Sensul pe care-l dă Pann cuvântului *pedant* provine din apropierea cu grecescul παις, παιδός – copil

E bătut la cap

Tocma ca un țap.

Știe sfătuiri să dea

Cât știe și baba mea.

Ar vrea să facă și el,

Dar nu știe în ce fel.

Și el rosti de să plăti.

Povestea ăluia:

Zile înșirate, fire încurcate,

Pânză rău țesută și vreme pierdută.

S-o lovi, nu s-o lovi,

Na-ț-o frântă că ț-am dres-o.

Unde chiorăște și unde lovește.

Cel copilăros totdeauna

Gândește-n mintea-i adâncă

Numai el pâine mănâncă,

Și alții mănâncă paie

Ca vitele din copaie.

Dar însă

Vorba-n colțuri și rotundă

Fără cercuri se înfundă.

POVESTEA VORBII

Doi precupeți tineri se-ntovărășiră

Și după negoțu-și prin țară ieșiră.

Colindând prin sate în lungă lor cale,

Odată-nserară la un sat p-o vale,

Și să mâie noapte au tras împreună

La o casă care le-au părut mai bună,

Unde-n bătătură le ieși-nainte

Un bătrân de treabă și foarte de cinste.

Îi priimi bine, îi băgă în casă,

Și ei îi cerură întâi ș-ntâi masă,

Zicându-i: – Tătuță! suntem flămânzi tare,

Fă bine,-ngrijește de ceva mâncare.

Bătrânul le zise: – Şedeţi, fiţi în pace,
Că despre mâncare vom face ce-om face.
Până când dar masa moşul să le puie,
De vro veste nouă întrebă să-i spuie.
Vorbind una-alta cu toţii-mpreună,
Ca şi unii-alţii cândva când s-adună,
Ieşind din ei unul afară la treabă,
Moşul găsind vreme pe cellalt întrebă,
Zicându-i: – Jupâne! voi fraţi sunteţi poate,
Că vă văz prea bine semănând la toate?
Tovarăşu-i zise cu scârbă într-însul:
– Aş! n-aş mai vrea frate să am şi ca dânsul,
Că atât doar are, chip şi trup ca omul,
Dar poţi să-i dai paie ca şi la tot boul.
Vorbind ei, soseşte cel ieşit afară
Şi îndată vorba între ei schimbă.
Puţin dacă trece şi acestlalt iese,
Moşul iarăşi, care curios fusese,
Asemeni ş-acestui face întrebare:
– Jupâne! – zicându-i – fraţi sunteţi îmi pare?
Că semănaţi, uite, la chip, cu-ntregime,
Potrivăşi întocma şi la înălţime.
Ş-acest iar răspunse: – Ai greşală, tată,
Să-mi fie el frate n-aş vrea niciodată,
Că e măgar mare, care nu mai simte,
Să-i pui să mănânce tărâte-nainte.

Auzind bătrânul aceste cuvinte,
Către unul-altul nedându-şi ei cinste,
Se scoală îndată, caută copaie,
Merge şi o umple până sus cu paie,
Mai ia încă una, se duce cu dânsa,
Apucă şi pune tărâte într-însa,
Şi cu amândouă intrând el în casă
Le puse-nainte pe pat fără masă.
Ei, văzând aceasta, îl întreb dodată:
– De ce ne pui aste înainte, tată?

– Pofțiți, – el răspunse – că vă dau cu încă,
Boul și măgarul de aste mănâncă.
Iar ei începură-n ochi să se privească
Și unul de altul fața să-și roșască.

Bătrânul atuncea gura-și întremează,
Și învățătura astfel își urmează,
Zicând: – Copii tineri! Rău să nu vă pară
De această glumă ce-o fac astă-seară,
Că, cât are omul în lume viață,
Tot mereu învață și nu se învață;
Și voi de aceasta aveți trebuință,
Numai d-ați lua-o cu bunăvoință.
Deși nu-s atâta înțelept, cuminte,
Dar tot poci a zice două-trei cuvinte.
De sunteți tovaroși or frați, eu n-am treabă,
Cum vreți puteți zice la cine vă-ntreabă.
Decât zic, e bine că omul vrodată
P-alt să nu defaime, să-i puie vro pată,
Și mai mult p-acela care-l însoțește
Sau altfel cu dânsu-mpreună trăiește.
Că cine-i de treabă cu prost nu s-adună,
Cinstea cu ocară nu pot fi-mpreună.
Cine își defaimă contovaroșia
Își arată însuși necuvioșia.
Că fieștecare cu cin' se-nsoțește,
Ca el prin urmare lumea-l prețuiește.
A umbla pe sine mai bun să se facă,
Defăimând pe altul nu poate să placă.
Că e o zicală mai de toți vorbită:
„Omul la om trage și vita la vită.”
Atunci luând moșul copăile date,
Le puse-nainte pîine și bucate
Și îi cinsti bine după cuviință,
Făcându-i el astfel greșala să-și simță.
Carii cât trăiră tot îl pomeniră
Și aceasta înșiși ei o povestiră.